

Sygn. akt XXVIII C 794/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 września 2021 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie, XXVIII Wydział Cywilny, w składzie:

Przewodniczący: sędzia Katarzyna Dawid – Birska

Protokolant: Aleksandra Dudzińska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 17 września 2021 roku w Warszawie

sprawy z powództwa **E. P. i B. P.**

przeciwko **Bank (...) S.A. z siedzibą w W.**

o zapłatę i o ustalenie ewentualnie o zapłatę i o ustalenie

I. oddala żądania główne w całości;

II. zasądza od strony pozwanej Bank (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz powodów E. P. i B. P. do ich majątku wspólnego kwotę 476 919,89 zł (czteryście siedemdziesiąt sześć tysięcy dziewięćset dziewiętnaście złotych i osiemdziesiąt dziewięć groszy) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia 13 maja 2021 roku do dnia zapłaty;

III. ustala, że nie istnieje pomiędzy stronami postępowania stosunek prawny, wynikający z Umowy o (...) NR (...) z dnia 23 lutego 2005 roku, wobec jej nieważności;

IV. oddala żądanie ewentualne o zapłatę w pozostałej części;

V. zasądza od strony pozwanej Bank (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz powodów E. P. i B. P. do ich majątku wspólnego kwotę 11 834 zł (jedenaście tysięcy osiemset trzydzieści cztery złote) tytułem zwrotu kosztów postępowania, w tym kwotę 10 800 zł (dziesięć tysięcy osiemset złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego – wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.

Sygn. akt XXVIII C 794/21

UZASADNIENIE

Wyroku z dnia 24 września 2021 roku

W pozwie, wniesionym w dniu 03 marca 2021 roku (data na dania przesyłki poleconej – k. 134) przeciwko Bankowi (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W., E. P. i B. P. domagali się: 1. zasądzenia od strony pozwanej na ich rzecz łącznie do majątku wspólnego kwoty 113 746,48 PLN wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia doręczenia pozwanemu odpisu pozwu do dnia zapłaty oraz 2. ustalenia, że w stosunku prawnym łączącym ich ze stroną pozwaną na podstawie Umowy o Kredyt Hipoteczny nr (...) oraz Regulaminu kredytowania osób fizycznych w ramach usług bankowości hipotecznej w Banku (...) S.A., stanowiącego załącznik do Umowy Kredytu co do świadczeń nieobjętych roszczeniem o zasądzenie świadczenia pieniężnego z pkt 1, nie wiążą ich (są wobec nich bezskuteczne) postanowienia Umowy Kredytu i Regulaminu regulujące zasady walutowej waloryzacji przysługującej Bankowi od powodów wierzytelności, składające się na „Walutową Klauzulę Waloryzacyjną”, tj. postanowienia § 2 ust. 2 Umowy w zw. z § 7 ust. 1 Umowy w zw. z § 8 ust. 3 w zw. z § 10 ust. 4 w zw. z § 10 ust. 5 w zw. z § 11 ust. 4 w zw. z § 11 ust. 11 w zw. z § 12 ust. 3 w zw. z § 13 ust. 4 w zw. z § 9 ust. 4 Regulaminu.

Na wypadek nieuwzględnienia powództwa w powyższym zakresie, powodowie zgłosili żądania ewentualne, wnosząc o: 1. zasądzenie od strony pozwanej na ich rzecz łącznie do ich majątku wspólnego kwoty 476 919,89 PLN wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia doręczenia pozwu do dnia zapłaty oraz 2. ustalenie nieistnienia stosunku prawnego wynikającego z Umowy o Kredyt Hipoteczny nr (...) wobec jej nieważności.

Ponadto powodowie wnieśli o zasądzenie od pozwanego Banku na ich rzecz łącznie do ich majątku wspólnego zwrotu kosztów procesu, w tym zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, o ile nie zostanie złożone zestawienie kosztów w końcowej fazie postępowania.

Uzasadniając żądanie pozwu, powodowie wskazali, iż zawarli ze stroną pozwaną Umowę Kredytu, na podstawie której Bank udzielił im kredytu w kwocie 535 130,00 złotych polskich (§ 2 ust. 1 umowy) na cele mieszkaniowe (§ 2 ust. 3 i 4 umowy). W ocenie powodów postanowienia zawarte w § 2 ust. 2 i § 7 ust. 1 Umowy stanowią klauzule abuzywne, co zostało stwierdzone prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie Wydział XVII Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 14 grudnia 2010 roku w sprawie XVII AmC 426/09, utrzymanym w mocy wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 21 października 2011 roku w sprawie VI ACa 420/11, wiążącym w niniejszej sprawie mocą prejudykatu. Powodowie wyjaśnili, że kwota wskazana w żądaniu głównym 113 746,48 PLN stanowi równowartość sumy kwot bezpodstawnie pobranych przez pozwanego Banku w oparciu o zawarte w Umowie Kredytu i Regulaminie niedozwolone postanowienia umowne od powodów przez Bank w okresie od dnia 25 marca 2005 roku do dnia 27 stycznia 2020 roku w ramach rat spłaty kredytu. Podali, że roszczenie ewentualne sformułowane zostało natomiast przy założeniu, że sporna Umowa Kredytu jest bezwzględnie nieważna a w takim wypadku żadne świadczenia pieniężne pobrane od powodów przez stronę pozwaną w wykonaniu Umowy Kredytu nie były Bankowi należne. Wskazali, że rozmiar nienależnie pobranych przez Bank od nich świadczeń pieniężnych określili w oparciu o Zaświadczenie, poprzez zsumowanie podanych w nim przez Bank kwot rat spłaty oraz podanych w Umowie Kredytu prowizji. Dodali, że w razie uznania za zasadne ich żądania o zwrot nienależnie pobranych od nich przez Bank kwot w ramach zawyżania kolejnych rat spłaty kredytu, zasadnym będzie także rozstrzygnięcie o braku związania powodów tymi postanowieniami na przyszłość. Analogicznie – w przypadku uznania za zasadne roszczenia pieniężnego, zgłoszonego jako ewentualne, uzasadnionym będzie również żądanie ustalenia nieistnienia stosunku zobowiązaniowego wynikającego ze spornej Umowy Kredytu.

Powodowie opisali okoliczności towarzyszące zawarciu spornej Umowy Kredytu oraz wyjaśnili, że zawierając tę umowę działali jako konsumenci oraz że sporne postanowienia umowne nie zostały z nimi indywidualnie uzgodnione, a Umowa Kredytu została zawarta z zastosowaniem wzorca umownego. Podnieśli, że kwestionowane postanowienia umowne nie określają głównych świadczeń stron umowy i nie zostały sformułowane w sposób jednoznaczny oraz są nietransparentne i sprzeczne z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając ich interesy jako konsumentów. Zarzucili, że wprowadzona do Umowy Walutowa Klauzula Waloryzacyjna nie odwoływała się do ustalonego w sposób obiektywny kursu CHF, lecz pozwalała pozwanej Spółce kształtować ten kurs w sposób całkowicie dowolny, gdyż ani w Umowie ani w Regulaminie nie określono żadnej obiektywnej metody ustalania kursu CHF, która pozwalałaby kredytobiorcy ocenić, czy wysokość jego zadłużenia lub wysokość raty kredytowej ustalona została przez Bank w sposób zgodny z Umową. Powodowie podali, że sporne postanowienia umowne nie tylko milczą na temat zasad ustalania kursu waluty waloryzacji, ale idą dalej, stanowiąc, że źródłem informacji o tym kursie jest wewnętrzny, ustalany jednostronnie przez zarząd pozwanego przedsiębiorcy, dokument Banku. Zarzucili, że kwestionowane postanowienia umowne uderzają w równowagę stosunku prawnego.

Kolejno powodowie podkreślili, iż zastąpienie przepisów umownych będących niedozwolonymi postanowieniami przez inne postanowienia, wprowadzane w miejsce postanowień niewiążących ich, wymagałoby wyraźnego upoważnienia ustawowego, którego w odniesieniu do klauzul będących przedmiotem niniejszego postępowania brak w odpowiednich przepisach prawa. Zdaniem powodów, konsekwencją niedozwolonego charakteru walutowych klauzul waloryzacyjnych jest to, że umowa kredytu pozostaje umową o kredyt w walucie polskiej bez waloryzacji do waluty obcej, a więc umowa obowiązuje nadal bez waloryzacji walutowej.

Powodowie podali, że za okres od dnia zawarcia umowy do dnia 27 stycznia 2020 roku suma nadpłat rat kapitałowo – odsetkowych wynosi 113 746,48 PLN, natomiast w okresie od dnia 25 marca 2005 roku do dnia 27 stycznia 2020 roku uiszcili oni na rzecz pozwanego Banku łącznie kwotę 476 919,89 PLN tytułem spłaty rat kredytu oraz składki na ubezpieczenie na życie, opłaty z tytułu ubezpieczenia pomostowego oraz opłaty z tytułu ubezpieczenia nieruchomości. Wskazali, iż na podstawie art. 410 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 405 k.c. Bank zobowiązany jest do zwrotu na ich rzecz nienależnego świadczenia, wynikającego z zapłaty w/w kwoty (k. 3 – 34 – pozew).

W odpowiedzi na pozew strona pozwana Bank (...) Akcyjna z siedzibą w W. (dalej też jako: Bank (...) S.A.” lub „Bank”) wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie na jej rzecz solidarnie od powodów zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych, z uwzględnieniem opłat skarbowych od złożonego dokumentu pełnomocnictwa.

Uzasadniając swoje stanowisko procesowe, strona pozwana zakwestionowała roszczenia powodów co do zasady i co do wysokości, w szczególności załączone do pozwu wyliczenia własne powodów. Podała, że w jej ocenie sporne postanowienia umowne są w pełni skuteczne. Ponadto podniosła zarzut przedawnienia roszczeń powodów o zapłatę, podając, że strony zawarły przedmiotową umowę w dniu 23 lutego 2005 roku, zaś uruchomienie kredytu nastąpiło w dniu 25 lutego 2005 roku, natomiast bieg terminu przedawnienia w przypadku roszczeń dochodzonych na podstawie przepisów o zwrocie nienależnego świadczenia rozpoczyna się w dacie zawarcia przez strony umowy kredytu – tudzież najpóźniej – w dacie uruchomienia kredytu. Tym samym 10-letni termin przedawnienia upłynął bezskutecznie w dniu 23 lutego 2015 roku – bądź najpóźniej w dniu 25 lutego 2015 roku, natomiast pozew został opatrzony datą 02 marca 2021 roku, a zatem został wniesiony po upływie 10-letniego terminu przedawnienia. Strona pozwana zakwestionowała również datę wymagalności roszczenia powodów z uwagi na fakt, iż najwcześniejszym możliwym momentem, w którym mogli oni wezwać Bank do spełnienia świadczenia, jest data zawarcia umowy kredytu – ewentualnie – data jego uruchomienia.

Następnie strona pozwana zarzuciła, że powodowie nie mają interesu prawnego w żądaniu ustalenia nieważności Umowy Kredytu z uwagi na możliwość zaspokojenia interesu prawnego w innym postępowaniu. Dodała, że roszczenie to jest przedawnione, gdyż od zawarcia umowy upłynęło prawie 16 lat, a powództwa o ustalenie nie mogą być dochodzone bezterminowo. W ocenie strony pozwanej, brak interesu prawnego powodów wynika również z Ustawy antyspreadowej, gdyż od tego momentu powodom co do niespłaconych jeszcze rat służyło roszczenie o ewentualną zmianę umowy.

Strona pozwana podkreśliła, że warunki Umowy Kredytu w toku wykonywania umowy były przedmiotem indywidualnych negocjacji stron, a kredyt powodów został objęty specjalnym programem promocyjnym (...), o co powodowie wnioskowali w piśmie z dnia 20 stycznia 2005 roku. Podała, że powodowie sami zwrócili się do Banku o udzielenie kredytu walutowego w CHF, wskazując jako walutę kredytu franki szwajcarskie, pomimo, że możliwość wyboru obejmowała nie tylko PLN i CHF, ale również EURO i USD. Strona pozwana zwróciła uwagę na okoliczność, iż powódka E. P. posiada wykształcenie wyższe prawnicze oraz wykonuje zawód radcy prawnego, a to pozwala przyjąć, że powodowie posiadali większą – aniżeli przeciętny konsument – wiedzę co do tego, w jaki sposób funkcjonuje mechanizm indeksacji, a więc mieli rozeznanie w zakresie ryzyka związanego z zaciągnięciem zobowiązania w walucie obcej. Dodała, że kredyt udzielony powodom był kredytem walutowym, natomiast zastosowanie przez Bank kursu kupna do uruchomienia kredytu oraz kursu sprzedaży do rozliczania rat znajduje swoje uzasadnienie ekonomiczne i wynika z konstrukcji kredytu walutowego. Strona pozwana podniosła, że w kontekście roszczenia powodów, zasadzającego się na założeniu przekształcenia Umowy Kredytu w umowę kredytu złotowego pozbawioną mechanizmu indeksacji, z jednoczesnym pozostawieniem oprocentowania kredytu według stawki referencyjnej LIBOR właściwej dla kredytu indeksowanego kursem CHF, uwzględnienie powództwa prowadziłoby do niedopuszczalnej ingerencji przez Sąd w treść łączącego strony stosunku prawnego. Podała, że nie jest zatem dopuszczalne kwalifikowanie kredytu indeksowanego czy denominowanego jako kredytu w PLN oprocentowanego stawką referencyjną LIBOR oraz że nie istnieje ekonomiczne uzasadnienie dla stosowania – tak jak chcieliby tego powodowie – jako bazowej stawki procentowej dla kredytów udzielanych w PLN – stawki LIBOR.

Kolejno strona pozwana podkreśliła, iż przedmiotowa Umowa Kredytu nie jest sprzeczna z ustawą Prawo bankowe oraz że spełnia wymogi z art. 69 ustawy Prawo bankowe, świadczenie zostało w Umowie określone, a Umowa nie narusza zasady nominalizmu, jak również prawa dewizowego. Ponadto w ocenie strony pozwanej brak jest podstaw do uznania klauzuli indeksacyjnej za sprzeczną z naturą stosunku prawnego (art. 353¹ k.c.), z zasadami współzycia społecznego (art. 58 § 2 k.c.) oraz brak jest podstaw do upadku Umowy z uwagi na rzekomą abuzywność. Natomiast w przypadku uznania postanowienia umownego za niedozwolone, możliwe jest uzupełnienie stosunku prawnego w oparciu o przepisy dyspozytywne. Strona pozwana wskazała także, iż w jej ocenie w Umowie Kredytu nie naruszona została równowaga kontraktowa stron, że mechanizmy indeksacyjne same w sobie nie zapewniały jej jakichkolwiek dodatkowych, nieuzasadnionych korzyści oraz że udzieliła powodom wszelkich niezbędnych informacji w zakresie konstrukcji Umowy Kredytu, zasad wypłaty i spłaty kredytu, zasad obliczania wysokości zobowiązania powodów, kwestii związanych z zabezpieczeniami, a także ryzyk, jakie wiążą się z zaciągnięciem zobowiązania w walucie obcej według zmiennego oprocentowania.

Ponadto strona pozwana wskazała, że ustalenie nieważności Umowy Kredytu byłoby niekorzystne dla powodów wskutek nasilenia się stopnia niepewności ich sytuacji prawnej i ekonomicznej, gdyż poza obowiązkiem zwrotu całego otrzymanego od Banku kapitału kredytu, zobowiązani będą do zapłaty na rzecz Banku nieznannej w chwili obecnej, znacznej kwoty tytułem wynagrodzenia za bezpodstawne korzystanie z kapitału przez okres ponad 16 lat ze środków Banku.

W dalszej części odpowiedzi na pozew strona pozwana, powołując się na orzecznictwo TSUE oraz Sądu Najwyższego, podniosła, że w polskim porządku prawnym funkcjonuje przepis dyspozytywny, w oparciu o który możliwe jest uzupełnienie umowy w przypadku uznania niektórych jej postanowień za abuzywne, tj. art. 358 § 2 k.c., umożliwiający zastosowanie kursu średniego NBP. Zarzuciła także, iż: na podstawie art. 411 k.c. powodowie nie mogą żądać zwrotu tego, co świadczyli z uwagi m.in. na świadomość braku podstawy prawnej; rzekome zubożenie powodów było wynikiem ich świadomie podjętej decyzji zawarcia Umowy Kredytu w CHF; Bank nie był w jakimkolwiek stopniu wzbogacony kosztem powodów, albowiem dla udzielenia im kredytu oprocentowanego stopą LIBOR 3M musiał zaciągnąć własne zobowiązanie w CHF; w 2005 roku powodowie nie uzyskaliby kredytu w PLN na warunkach, których aktualnie się domagają, a co za tym idzie musieliby płacić o wiele większe oprocentowanie WIBOR; to powodowie byłiby bezpodstawnie wzbogaceni kosztem depozytariuszy pozwanego Banku. W związku z powyższym, strona pozwana podniosła, że roszczenia powodów są bezzasadne (k. 163 – 227 – odpowiedź na pozew).

W toku postępowania strony podtrzymały powyższe stanowiska w sprawie.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Małżonkowie E. P. i B. P. w celu uzyskania informacji o ofercie kredytowej skontaktowali się z pracownikiem Banku (...) S.A. w placówce tego Banku przy ulicy (...) w W.. Do tej placówki Banku dostarczyli wszelkie żądane przez Bank dokumenty potrzebne do zawarcia umowy kredytowej. Pracownik Banku nie wyjaśniał im, że z kredytem powiązany z walutą obcą związane jest ryzyko kursowe ani nie przedstawiła im symulacji rat kredytu w razie zmiany wysokości kursu waluty CHF.

(**dowód:** k. 535v – 536v – przesłuchanie powódki E. P.)

We wniosku, zatytułowanym (...) O (...), sporządzonym w dniu 20 stycznia 2005 roku na formularzu Banku, E. P. i B. P. zwrócili się do Banku (...) S.A. o udzielenie kredytu w kwocie 535 130 PLN. Spośród czterech opcji: PLN, EURO, USD i CHF zaznaczyli, że walutą kredytu ma być CHF. W rubryce okres kredytowania wpisali 35 lat.

We wniosku wskazano, że oboje Wnioskodawcy mają wykształcenie wyższe oraz że B. P. prowadzi działalność gospodarczą.

(**dowód:** k. 236 – 240 – kserokopia wniosku kredytowego (...))

W tym samym dniu E. P. i B. P. złożyli do Banku wnioski o zastosowanie warunków promocyjnych dla wniosku o (...).

E. P. i B. P. negocjowali z Bankiem wysokość marży.

(**dowód:** k. 255 – kserokopia wniosku o zastosowanie warunków promocyjnych; k. 256 – 258 – wydruki korespondencji mailowej)

W dniach 03 lutego 2005 roku oraz 15 lutego 2005 roku Bank dokonał wstępnej oceny zdolności kredytowej Wnioskodawców, wpisując w parametrach wejściowych symulacji kwotę wnioskowanego kredytu 535 130 zł oraz walutę kredytu CHF. W pierwszej analizie wskazano oprocentowanie w wysokości 4,52% a w drugiej – 2,52%.

(**dowód:** k. 242 – 245 – wydruki z parametrów wejściowych symulacji i wstępna ocena zdolności kredytowej klienta w PLN)

Według harmonogramu spłat, sporządzonego w dniu 03 lutego 2005 roku, wysokość kredytu do wypłaty wynosiła 211 832 CHF a rata spłaty – 1 005,13 CHF, i stanowiła równowartość kwoty 2 624,41 PLN.

(**dowód:** k. 246 – 247 – wydruk Harmonogram spłaty kredytu z 03 lutego 2005 roku)

Zgodnie z harmonogramem spłat, sporządzonym w dniu 15 lutego 2005 roku, wysokość kredytu do wypłaty wynosiła 211 188,29 CHF a rata spłaty – 757,25 CHF, i stanowiła równowartość kwoty 1 983,17 PLN.

(**dowód:** k. 248 – wydruk Harmonogramu spłaty kredytu z 15 lutego 2005 roku)

W dniu 03 lutego 2005 roku sporządzona została przez Bank decyzja kredytowa, w której określono, na jakich warunkach mogłaby zostać zawarta umowa kredytowa z Wnioskodawcami. Dodano w niej, że marża obniżona została o 0,4 p.p. (promocja) i 0,3 p.p. (promocja urodzinowa) oraz podwyższona o 2 p.p. z powodu nieterminowej obsługi zobowiązań.

(**dowód:** k. 322 – 323 – kserokopia dokumentu Podejmowanie decyzji: (...); k. 324 – 327 – kopia dokumentu Opinia Departamentu (...) Produktów B. (...))

W dniu 15 lutego 2005 roku sporządzona została przez Bank kolejna decyzja kredytowa, w której także określono warunki, na jakich mogłaby zostać zawarta umowa kredytowa z Wnioskodawcami. Wskazano w niej, że marża obniżona została o 0,4 p.p. (promocja) i 0,3 p.p. (promocja urodzinowa) oraz podwyższona o 0,5 p.p. zamiast o 2 p.p.

(**dowód:** 328 – 329 – kserokopia dokumentu Podejmowanie decyzji: (...); k. 330 – 333 – kopia dokumentu Opinia Departamentu (...) Produktów B. (...))

W dniu 23 lutego 2005 roku E. P. i B. P. (dalej też jako (...)) oraz Bank (...) S.A. z siedzibą w W. zawarli umowę o (...) NR (...) (dalej też jako (...)).

Zgodnie z § 2 ust. 1 i 2 Umowy kwota kredytu wynosiła 535 130,00 PLN a kredyt indeksowany był do CHF, po przeliczeniu wypłaconej kwoty zgodnie z kursem kupna CHF według Tabeli Kursów Walut Banku (...) w dniu uruchomienia kredytu. W § 2 ust. 3 Umowy określono cel kredytu: nabycie prawa własności lokalu mieszkalnego budowanego przez dewelopera 535 130,00 PLN.

Okres kredytowania określono na 420 miesięcy, licząc od dnia wypłaty kredytu lub jego pierwszej transzy (§ 2 ust. 6 Umowy). Wypłata kredytu miała nastąpić jednorazowo na rachunek bankowy Dewelopera (§ 3 ust. 1 – 2 Umowy).

§ 6 ust. 1 Umowy stanowił, że kredyt oprocentowany był według zmiennej stopy procentowej, natomiast § 6 ust. 2 Umowy – że oprocentowanie kredytu wynosi 2,52% w stosunku rocznym, co stanowiło sumę stopy referencyjnej

LIBOR 3M (CHF) obowiązującej w dniu sporządzenia Umowy powiększonej o stałą w całym okresie kredytowania marżę w wysokości 1,80 p.p.

W § 7 ust. 1 Umowy wskazano, że Kredytobiorca zobowiązał się spłacić kwotę kredytu w CHF, ustaloną zgodnie z § 2, w złotych polskich z zastosowaniem kursu sprzedaży CHF obowiązującego w dniu płatności raty kredytu, zgodnie z Tabelą Kursów Walut Banku (...).

W § 8 Umowy ustanowiono zabezpieczenia spłaty kredytu w postaci: hipoteki kaucyjnej do kwoty 909 721,00 PLN na rzecz Banku, ustanowionej na prawie własności nieruchomości, która była przedmiotem kredytu; cesji na Bank praw z polisy ubezpieczeniowej od ognia i innych zdarzeń losowych nieruchomości, zgodnie z warunkami określonymi w § 3 i § 5 Umowy; cesji na Bank praw z polisy ubezpieczeniowej na życie Kredytobiorców E. P. i B. P., zgodnie z warunkami określonymi w § 3 i § 5 Umowy; do czasu otrzymania przez Bank odpisu z księgi wieczystej nieruchomości z prawomocnym wpisem hipoteki – ubezpieczenia kredytów zabezpieczanych hipotecznie na podstawie Umowy zawartej przez Bank z Towarzystwem (...) S.A. W związku z ostatnim zabezpieczeniem Kredytobiorca zobowiązany był do zwrotu Bankowi kosztów składki ubezpieczeniowej wnoszonej przez Bank w związku z tym ubezpieczeniem.

Stosownie do § 10 ust. 2 pkt 1 i ust. 3 Umowy integralną jej część stanowił Regulamin, który miał zastosowanie w zakresie nieuregulowanym Umową.

(**dowód:** k. 38 – 39v, k. 249 – 252 – poświadczona za zgodność z oryginałem kserokopia umowy o (...) nr (...))

W § 2 pkt 8 lit. f) Regulaminu kredytowania osób fizycznych w ramach usług bankowości hipotecznej Banku (...) S.A. wskazano, że przez użyte w nim określenie stopa referencyjna stawka LIBOR (3 M) rozumieć należy stopę procentową podawaną przez R., ustaloną o godzinie 11:00 (...) w L., na podstawie średniej arytmetycznej kwotowań 3 – miesięcznych, po której banki gotowe są sprzedawać swoje nadwyżki finansowe na londyńskim rynku międzybankowym, w przypadku kredytu w CHF.

W § 2 pkt 19 Regulaminu podano, że przez użyte w nim określenie kredyt w walucie obcej należy rozumieć kredyt udzielony w PLN indeksowany kursem waluty obcej według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku.

§ 3 ust. 1 i 2 Regulaminu stanowiły, że kredyt udzielany jest w PLN oraz że kredyt może być indeksowany kursem waluty obcej na podstawie obowiązującej w Banku Tabeli Kursów Walut Obcych.

Zgodnie z § 5 ust. 16 pkt 2 Regulaminu w przypadku kredytu w walucie obcej, kredyt jest kredytem indeksowanym do walut wymiennalnych i jest udzielany w złotych polskich, w umowie kredytowej kwota kredytu miała być określona w PLN.

Stosownie do § 8 ust. 3 Regulaminu, w przypadku kredytu w walucie obcej, kwota raty spłaty miała być obliczana według kursu sprzedaży dewiz obowiązującego w Banku na podstawie obowiązującej w Banku Tabeli Kursów Walut Obcych z dnia spłaty. Natomiast § 8 ust. 4 Regulaminu stanowił, że w przypadku kredytu w walucie obcej Kredytobiorca mógł zastrzec w umowie kredytu, że Bank będzie pobierał ratę spłaty z rachunku w walucie, do jakiej kredyt był indeksowany, o ile rachunek ten jest dostępny w ofercie Banku.

Zgodnie z § 9 ust. 4 Regulaminu w przypadku kredytu indeksowanego kursem waluty obcej, Bank w następnym dniu po upływie terminu wymagalności kredytu, dokonać miał przewalutowania całego wymagalnego zadłużenia na PLN, z zastosowaniem aktualnego kursu sprzedaży dewiz, określonego przez Bank w Tabeli Kursów Walut Obcych. Od wymagalnego kapitału, wyrażonego w PLN, Bank naliczać miał dalsze odsetki w wysokości dwukrotności odsetek ustawowych.

(**dowód:** k. 40 – 49, k. 267 – 285 – poświadczona za zgodność z oryginałem kserokopia Regulaminu kredytowania osób fizycznych w ramach usług bankowości hipotecznej w Banku (...) S.A.)

W chwili zawierania powyższej Umowy kredytu E. P. miała wykształcenie wyższe prawnicze, była pracownikiem (...), nie prowadziła działalności gospodarczej. Natomiast B. P. miał wykształcenie wyższe, był inżynierem hotelarstwa, prowadził działalność gospodarczą, polegającą na świadczeniu usług doradczych i szkoleniowych. Działalność ta nie była prowadzona w lokalu, na zakup którego przeznaczony został kredyt. Kredytobiorcy byli wówczas małżeństwem, nie zawierali umów majątkowych małżeńskich.

(**dowód:** k. 535v – 536v – przesłuchanie powódki E. P. i powoda B. P.)

W wykonaniu powyższej Umowy kredytu Bank wypłacił na podstawie złożonej przez Kredytobiorców dyspozycji wypłaty z dnia 23 lutego 2005 roku jednorazowo kwotę 535 130 zł, przelewając ją na wskazany przez Kredytobiorców rachunek dewelopera (...) Sp. z o.o. W dyspozycji wypłaty Kredytobiorcy wpisali datę wypłaty 25 lutego 2005 roku.

(**dowód:** k. 334 – kserokopia dyspozycji wypłaty środków z kredytu)

Powyższa kwota została wypłacona w dniu 25 lutego 2005 roku i przeliczona na walutę CHF według kursu waluty wynoszącego 1 CHF = 2,4982 PLN, a saldo zadłużenia Kredytobiorców określono na kwotę 214 206,23 CHF.

(**dowód:** k. 64 – kserokopia zaświadczenia o udzieleniu kredytu hipotecznego z dnia 04 grudnia 2019 roku)

W okresie od dnia 23 lutego 2005 roku do dnia 31 stycznia 2020 roku E. P. i B. P. wpłacili Bankowi łącznie:

- kwotę 431 111,48 zł z tytułu rat kapitałowo – odsetkowych,
- kwotę 27 016,88 zł z tytułu składek na (...),
- kwotę 11 647,56 zł z tytułu składek na (...),
- kwotę 3 357 zł z tytułu ubezpieczenia pomostowego,
- kwotę 12 138 zł z tytułu ubezpieczenia nieruchomości.

(**dowód:** k. 65 – 76 – poświadczona za zgodność z oryginałem kserokopia zaświadczenia z dnia 13 lutego 2020 roku o poniesionych kosztach od kredytu hipotecznego wraz z załącznikiem; k. 335 – 355 – zestawienie transakcji od dnia 25 lutego 2005 roku do 22 maja 2021 roku; k. 356 – 371 – zaświadczenia o wysokości spłat odsetek od kredytu hipotecznego, k. 428 – 436 – wyciąg łączony)

W chwili spłaty pierwszej raty kredytowej przez Kredytobiorców, tj. w dniu 25 marca 2005 roku, kurs waluty CHF – według którego następowało przeliczenie wysokości raty kredytowej – wynosił 2,6972073 PLN, natomiast w dniu spłaty raty z 27 stycznia 2020 roku kurs ten wynosił – 4,0361640 PLN.

(**dowód:** k. 65 – 76 – poświadczona za zgodność z oryginałem kserokopia zaświadczenia z dnia 13 lutego 2020 roku o poniesionych kosztach od kredytu hipotecznego wraz z załącznikiem)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił przede wszystkim na podstawie wskazanych w jego opisie dowodów z dokumentów i kserokopii dokumentów oraz z zeznań powodów. Dowody z dokumentów Sąd ocenił jako wiarygodne. Strony postępowania nie kwestionowały, że oświadczenia w nich zawarte zostały złożone przez osoby, które podpisały te dokumenty. Nie kwestionowały także prawdziwości i autentyczności dokumentów złożonych w kserokopiach. Sąd nie znalazł także podstaw, aby z urzędu powziąć wątpliwości odnośnie ich wiarygodności i mocy dowodowej.

Odnośnie dowodu z przesłuchania powodów wskazać należy, iż w swoich zeznaniach zrelacjonowali przebieg zdarzeń związanych z zawarciem Umowy kredytu, akcentując przede wszystkim, że nie byli świadomi ryzyka kursowego oraz że działali w zaufaniu do Banku a także, iż Umowa nie była z nimi negocjowana i zawarta została na wzorcu w placówce Banku.

Oceniając zeznania powodów, Sąd miał na uwadze, że są oni bezpośrednio zainteresowani korzystnym dla siebie rozstrzygnięciem niniejszej sprawy. Jednakże – mając na uwadze treść ich zeznań oraz okoliczność, że znalazły one potwierdzenie w dowodach z dokumentów – Sąd ocenił je jako wiarygodne, logiczne i rzeczowe.

Na podstawie art. 235² § 1 pkt 2 k.p.c. Sąd pominął dowody z: dokumentów, wymienionych w pkt V ppkt 5.5 – 5.8 pozwu (k. 6); z opinii biegłego sądowego, zgłoszony w pkt VIII pozwu (k. 7); z zeznań świadków M. D. i J. C., zgłoszone w pkt 8 ppkt 1) lit. a i b na 2 stronie odpowiedzi na pozew (k. 164); z dokumentów, wymienionych pod lit. ii, iii, vi, vii, viii oraz ix na 5 stronie odpowiedzi na pozew (k. 167). Sąd uznał, że wymienione dowody nie mają znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Irrelevantne w niniejszej sprawie są bowiem ustalenia dotyczące sposobu pozyskiwania przez pozwanego Bank środków pieniężnych na potrzeby finansowania udzielanych kredytów indeksowanych do CHF oraz sposobu księgowania tych kredytów w ewidencji Banku. W niniejszej sprawie istotna była treść łączącej strony umowy, a nie mechanizmy finansowe dotyczące udzielonego kredytu, stosowane przez pozwanego Bank. Odnośnie dowodu z zeznań świadków, Sąd miał także na uwadze, iż nie brali oni udziału w zawieraniu przedmiotowej Umowy z powodami, a więc ich zeznania dotyczyć mogłyby jedynie opisanie ogólnie przyjętej przez Bank procedury zawierania umów kredytu hipotecznego, zaś ustalenia te nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Odnośnie zaś dowodów z opinii biegłych sądowych, zgłoszonych przez obie strony postępowania, to – wobec oceny przedmiotowej Umowy dokonanej w dalszej części uzasadnienia – fakty, które miały być wykazane tymi dowodami, nie miały także znaczenia dla rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie. Sąd pominął także dowody z dokumentów w postaci stanowiska Prezesa UOKiKu oraz Postanowień i Decyzji Prezesa UOKiKu, zgłoszonych w pozwie oraz Opinii i opracowania naukowego prof. K. J., zgłoszonych w odpowiedzi na pozew. Dokumenty te nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie, mogły stanowić jedynie wzmocnienie argumentacji prawnej, strony która się na nie powołała.

Sąd zważył, co następuje:

W ocenie Sądu, na uwzględnienie zasługiwało dalej idące, zgłoszone jako ewentualne żądanie powodów o ustalenie nieistnienia pomiędzy stronami postępowania stosunku prawnego, wynikającego z Umowy o (...) nr (...), zawartej w dniu 23 lutego 2005 roku, wobec jej nieważności oraz o zasądzenie od strony pozwanej na rzecz powodów do ich majątku wspólnego kwoty 476 919,89 zł w związku z ustaleniem nieważności w/w Umowy.

Na marginesie jedynie dodać należy, iż w ocenie Sądu, sama konstrukcja żądań pozwu była nieprawidłowa. Jako główne powinny zostać zgłoszone roszczenia najdalej idące. Roszczeniem dalej idącym od roszczenia o ustalenie bezskuteczności poszczególnych postanowień umownych jest zaś ustalenie nieistnienia stosunku zobowiązaniowego, wynikającego z takiej umowy, gdyż roszczenie to zakłada „unicestwienie” stosunku zobowiązaniowego, zaś roszczenie o ustalenie bezskuteczności postanowień umownych – dalsze trwanie umowy po wyeliminowaniu z niej abuzywnych postanowień.

W pierwszej kolejności wskazać należy, iż do analizowanej Umowy mają zastosowanie przepisy ustawy Prawo bankowe. Zgodnie zaś z art. 69 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku – Prawo bankowe (Dz.U z 2002 roku, Nr 72, poz. 665, t.j. z późn. zm.) (dalej też jako (...)) – w brzmieniu obowiązującym w dniu zawarcia spornej Umowy – przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Stosownie do art. 69 ust. 2 cytowanej ustawy umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności: strony umowy, kwotę i walutę kredytu, cel, na który kredyt został udzielony, zasady i termin spłaty kredytu, wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany, sposób zabezpieczenia spłaty kredytu, zakres uprawnień banku związanych z kontrolą wykorzystania i spłaty kredytu, terminy i sposób postawienia do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych, wysokość prowizji, jeżeli umowa ją przewiduje, warunki dokonywania zmian i rozwiązania umowy.

Z powyższego wynika zatem, że umowa kredytu jest umową nazwaną, dwustronnie zobowiązującą. Na jej podstawie bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji drugiej strony – kredytobiorcy kwotę środków pieniężnych (kwotę kredytu), a kredytobiorca zobowiązuje się zwrócić kwotę wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami. Uprawnienie kredytobiorcy polega na tym, że może domagać się od banku wypłaty kredytu a obowiązek polega na tym, że ma zwrócić wypłaconą mu kwotę wraz z odsetkami. Umowa kredytu jest umową odpłatną, gdyż na kredytobiorcę nakłada obowiązek zapłacenia bankowi odsetek oraz prowizji, które mają charakter wynagrodzenia za korzystanie ze środków pieniężnych banku. Ponadto jest to umowa konsensualna, czyli dochodzi do skutku w wyniku samego uzgodnienia przez strony jej podstawowych postanowień. Przedmiotem kredytu musi być określona kwota pieniężna. W umowie muszą być także określone zasady spłaty sumy kredytu.

Ponadto wskazać należy, iż sporna Umowa została zawarta przed zmianą ustawy Prawo bankowe, dokonaną ustawą z dnia 29 lipca 2011 roku (Dz.U. z 2011 roku, Nr 165, poz. 984), na mocy której dodano art. 69 ust. 2 pkt 4a UPrB, zgodnie z którym w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, umowa kredytu powinna zawierać szczegółowe zasady określenia sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego w szczególności wyliczana jest kwota kredytu, jego transz i rat kapitałowo - odsetkowych oraz zasady przeliczania na walutę wypłaty albo spłaty kredytu. Ustawa ta wprowadziła także uregulowanie, zawarte w art. 69 ust. 3 zdanie 1 UPrB, zgodnie z którym w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, kredytobiorca może dokonywać spłaty rat kapitałowo – odsetkowych bezpośrednio w tej walucie oraz dokonać przedterminowej spłaty pełnej lub częściowej kwoty kredytu bezpośrednio w tej walucie.

Powyższe nie stanowi ustawowej definicji kredytu indeksowanego lub denominowanego. Przyjmuje się jednak, że kredyt denominowany lub indeksowany do waluty obcej to kredyt udzielony w złotych polskich, którego kwota jest odniesiona do waluty obcej. Kredyt taki jest kredytem złotowym, z tym, że na skutek denominacji lub indeksacji, saldo kredytu wyrażane jest w walucie obcej, do której kredyt został denominowany lub indeksowany. Kredytobiorca może dokonywać spłaty rat kredytu bądź w walucie, do której kredyt został denominowany lub indeksowany bądź w walucie polskiej, po przeliczeniu raty wyrażonej w walucie. Wypłata kredytu indeksowanego lub denominowanego do waluty obcej następuje w złotych polskich, zaś operacja z walutą obcą dokonywana jest jedynie „na papierze” dla celów księgowych, do faktycznego przekazania wartości dewizowych nie dochodzi. Do faktycznego obrotu dewizowego dochodzi dopiero wówczas, gdy strony uzgodnią, że spłata kredytu przez kredytobiorcę następować będzie w walucie, do której kredyt indeksowano lub denominowano.

Mając powyższe na uwadze dokonać należy rozróżnienia pomiędzy kredytem indeksowanym do waluty obcej a kredytem czysto walutowym. W przeciwieństwie do kredytu indeksowanego, kredyt walutowy to kredyt udzielony w innej niż PLN walucie, a zatem również w tej walucie wypłacany i spłacany. W niniejszej sprawie z uwagi na to, iż środki finansowe zostały wypłacone powodom w walucie polskiej oraz Umowa przewidywała, że w takiej też walucie powodowie będą spłacać raty kapitałowo – odsetkowe, z całą pewnością należy mówić o kredycie indeksowanym, nie zaś kredycie walutowym.

Przedmiotowa Umowa o kredyt w § 2 ust. 1 i 2 zdanie 1 przewidywała, że kwota kredytu wynosi 535 130,00 PLN oraz że kredyt jest indeksowany do CHF, po przeliczeniu wypłaconej kwoty zgodnie z kursem kupna CHF według Tabeli Kursów Walut Banku (...) w dniu uruchomienia kredytu. Stosownie do § 7 ust. 1 Umowy Kredytobiorca zobowiązał się spłacać kwotę kredytu w CHF, ustaloną zgodnie z § 2 w złotych polskich, z zastosowaniem kursu sprzedaży CHF obowiązującego w dniu płatności raty kredytu, zgodnie z Tabelą Kursów Walut Banku (...).

Zgodnie zatem z postanowieniami przedmiotowej Umowy, kredyt był wypłacony w złotych polskich, indeksowany kursem innej waluty – (...). Natomiast z walutą CHF powiązana była inna stopa referencyjna niż dla PLN, tj. nie WIBOR, lecz LIBOR. Kwota wypłacona powodom w PLN zgodnie z Umową w dniu uruchomienia kredytu miała być przeliczona na CHF według kursu kupna CHF określonego w Tabeli Kursów. Wysokość rat kapitałowo – odsetkowych miała zaś zostać ustalana z zastosowaniem kursu sprzedaży CHF obowiązującego w dniu płatności raty kredytu, zgodnie z Tabelą Kursów.

Zaznaczenia wymaga, że o tym, iż walutą kredytu był PLN świadczy nie tylko kwota kredytu, wskazana jednoznacznie w umowie w PLN, ale także treść § 2 ust. 2 Umowy, który wskazuje, iż kredyt jest indeksowany do CHF, po przeliczeniu wypłaconej kwoty zgodnie z kursem CHF według Tabeli Kursów Walut Banku (...) w dniu uruchomienia kredytu. Oznaczało to, iż najpierw miała być wypłacona kwota w PLN i ta kwota następnie miała być przeliczona zgodnie z kursem CHF, a nie odwrotnie. Na PLN jako na walutę kredytu wskazuje także waluta zabezpieczeń ustanowionych w Umowie – nie tylko sum gwarancyjnych, jakie miały wynikać z umowy ubezpieczenia nieruchomości, czy umowy ubezpieczenia na życie, ale przede wszystkim z zabezpieczenia hipotecznego, w którym wartość hipoteki kaucyjnej wyrażona była w PLN – do sumy 909 721,00 PLN (§ 8 ust. 1 pkt 1 Umowy). Zgodnie z art. 68 ustawy o księgach wieczystych i hipotece (t.j. Dz.U. z 2001 roku, Nr 124, poz. 1361 z późn. zm.) – w brzmieniu obowiązującym na datę zawarcia analizowanej Umowy – hipoteka zabezpiecza jedynie wierzytelności pieniężne i może być wyrażona tylko w oznaczonej sumie pieniężnej. Jeżeli wierzytelność zgodnie z prawem została wyrażona w innym pieniądzu niż pieniądz polski, hipotekę wyraża się w tym innym pieniądzu. Gdyby zatem wierzytelność – czyli kredyt – była wyrażona w CHF, również hipoteka powinna zostać wyrażona w CHF.

Postanowienia Regulaminu, stanowiącego integralną część spornej Umowy, także przemawiają za przyjęciem, że kredyt udzielony powodowi był kredytem udzielonym w PLN a nie kredytem walutowym. W § 2 pkt 19 Regulaminu wskazano, że kredyt w walucie obcej to kredyt udzielony w PLN, indeksowany kursem waluty obcej wg tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku, zaś w § 3 ust. 1 i 2 – że kredyt udzielony jest w PLN oraz może być indeksowany kursem waluty obcej na podstawie obowiązującej w Banku Tabeli Kursów Walut Obcych. Zgodnie z § 9 ust. 4 Regulaminu w przypadku kredytu w walucie obcej, Bank w następnym dniu po upływie terminu wymagalności kredytu, dokonuje przewalutowania całego wymagalnego zadłużenia na PLN, z zastosowaniem aktualnego kursu sprzedaży dewiz, określonego przez Bank w Tabeli Kursów Walut Obcych. Od wymagalnego kapitału wyrażonego w PLN Bank naliczać miał dalsze odsetki w wysokości dwukrotności odsetek ustawowych.

Powyższe postanowienia Regulaminu również potwierdzają, że indeksacja była jedynie mechanizmem przeliczeniowym, nie czyniąc z tego kredytu stricte walutowego kredytu. Należy stwierdzić, iż nadal był to kredyt złotowy, zadłużenie przeterminowane miało być bowiem wyrażone finalnie nie w CHF, lecz w PLN. Wreszcie zgodnie z § 14 ust. 3 Regulaminu od kwoty kredytu w PLN, a nie CHF ustalana była suma ubezpieczenia na życie Kredytobiorcy.

Podkreślić należy, iż zastosowany w Umowie mechanizm indeksacji nie zmieniał kwoty i waluty kredytu, wyrażonej w PLN, a stanowił on jedynie klauzulę przeliczeniową, mocą której strony ustaliły, że zobowiązanie wyrażone w walucie polskiej w dniu uruchomienia kredytu, a zatem z chwilą wykonania zobowiązania Banku do wypłaty kredytu (co nastąpić miało w PLN), miało zostać przeliczone na walutę obcą – na CHF, Kredytobiorca zobowiązany był do dokonania spłaty kredytu – przy czym wysokość rat, uiszczanych w PLN, obliczona miała być według kursu sprzedaży CHF.

Wskazać należy, iż zgodnie z jednolitą linią orzecznictwa Sądu Najwyższego, przed wejściem w życie w/w ustawy z dnia 29 lipca 2011 roku, tzw. „ustawy antyspreadowej”, dopuszczalne było na zasadzie swobody umów zaciągnięcie zobowiązania kredytowego w walucie obcej z równoczesnym zastrzeżeniem, że wypłata i spłata kredytu będzie dokonywana w walucie krajowej (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 25 marca 2011 roku, IV CSK 377/10; z dnia 29 kwietnia 2015 roku, V CSK 445/14; z dnia 22 stycznia 2016 roku, I CSK 1049/14; z dnia 27 lutego 2019 roku, II CSK 19/18 oraz z dnia 11 grudnia 2019 roku, V CSK 382/18). Argumentem przemawiającym za dopuszczalnością zawierania umów o kredyt indeksowany przed wejściem w życie w/w ustawy nowelizującej było właśnie wprowadzenie do ustawy Prawo bankowe przepisu dotyczącego kredytów indeksowanych do waluty innej niż polska. Racjonalny ustawodawca nie wprowadziłby bowiem do porządku prawnego umowy, co do której zachodzą przesłanki do stwierdzenia jej nieważności.

Umowa kredytu indeksowanego, przewidującego spread walutowy, mieściła się zatem w konstrukcji ogólnej umowy kredytu bankowego i stanowiła jej możliwy wariant (art. 353¹ k.c. w związku z art. 69 UPrB).

Samo wprowadzenie do Umowy postanowienia przewidującego mechanizm indeksacji – z wyżej wskazanych już względów – nie było sprzeczne z treścią art. 69 ust. 1 UPrB, gdyż nie naruszało zasady swobody umów, wyrażonej w art. 353¹ k.c. Natomiast inną kwestią jest sposób określenia przez pozwanego Bank mechanizmu indeksacji poprzez odesłanie do kursów walut, ustalanych w Tabelach Kursów, tworzonych przez Bank, o czym będzie mowa w dalszej części uzasadnienia.

W ocenie Sądu, analizowana Umowa jest nieważna z tego powodu, że jej postanowienia dotyczące mechanizmu indeksacji – w zakresie, w jakim odsyłają do kursów waluty ustalonych jednostronnie przez Bank w Tabeli Kursów – sprzeczne są z naturą stosunku zobowiązaniowego. Przy czym – jak już wyżej wskazano – samą indeksację należy uznać za ogólnie dopuszczalną, jednakże postanowienia tej konkretnej Umowy, określające mechanizm indeksacji naruszają granice swobody umów.

Zgodnie z art. 353¹ k.c. strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego.

W uzasadnieniu uchwały z dnia 22 maja 1991 roku, w sprawie III CZP 15/91 (OSNCP 1992, nr 1, poz. 1), Sąd Najwyższy wskazał, że natura umowy gospodarczej i generowanego przez nią stosunku sprowadza się generalnie do tego, że wyraża ona i pozwala realizować interes każdej ze stron, ponieważ zaś interesy te bywają przeciwstawne, istotę umowy stanowi uzgodnienie woli stron, wyrażającej ich interesy. Zgoda obydwu stron jest oczywistym wymaganiami tak przy zawarciu umowy, jak i przy zmianach jej treści, stąd też nawet przy najdalej idących ułatwieniach w realizacji inicjatywy zmian pozostawiona jest drugiej stronie możliwość odmowy zgody na zmiany. W tym stanie rzeczy za sprzeczne z naturą umowy gospodarczej należy uznać pozostawienie w ręku jednej tylko strony możliwości dowolnej zmiany jej warunków. Sprzeczność ta występuje szczególnie wyraźnie zwłaszcza przy umowach zawieranych nie w oparciu o indywidualne pertraktacje, ale w oparciu o regulamin wydany przez profesjonalistę, skoro jest oczywiste, że zawsze jest on zainteresowany w najkorzystniejszym dla siebie ukształtowaniu regulacji masowo zawieranych umów.

Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie, wyrażonym w uzasadnieniu wyroku z dnia 26 sierpnia 2020 roku, w sprawie VI ACa 801/19 – które Sąd orzekający w niniejszej sprawie podziela – zasada swobody umów nie zezwala na to, aby jedna strona, a zwłaszcza silniejsza ekonomicznie, mogła na etapie realizacji umowy kredytu narzucać drugiej stronie wymiar jej zobowiązań, szczególnie w zakresie podstawowych jej obowiązków wynikających z tej umowy.

Jeżeli zatem określenie wysokości świadczenia pozostawione zostanie wyłącznie jednej ze stron umowy, to umowa taka sprzeczna będzie z naturą zobowiązania.

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy, wskazać należy, iż w przedmiotowej Umowie o kredyt strony wprawdzie określiły wzajemne świadczenia (w tym kwotę do wypłaty w PLN oraz oprocentowanie, w oparciu o które ustalona miała być kwota do spłaty), jednakże postanowienia klauzul indeksacyjnych, w związku z przyznaniem wyłącznie Bankowi uprawnienia do ustalania kursów walut w Tabeli Kursów, dawały stronie pozwanej możliwość dowolnej i nieograniczonej żadnymi postanowieniami umownymi zmiany wysokości świadczenia. Zgodnie z § 2 ust. 2 Umowy kredyt indeksowany był do CHF, po przeliczeniu wypłaconej kwoty zgodnie z kursem kupna CHF według Tabeli Kursów Walut Banku (...) w dniu uruchomienia kredytu. Stosownie natomiast do § 7 ust. 1 Umowy Kredytobiorca zobowiązał się spłacać kwotę kredytu w CHF, ustaloną zgodnie z § 2 w złotych polskich, z zastosowaniem kursu sprzedaży CHF obowiązującego w dniu płatności raty kredytu, zgodnie z Tabelą Kursów Walut Banku (...). Przy czym ani w Umowie ani w Regulaminie w ogóle nie określono zasad, którymi pozwany Bank miałby kierować się, ustalając kursy walut w tworzonej przez siebie Tabeli Kursów ani też nie wskazano żadnych granic w tym zakresie. Nie było zatem wiadomo, jakimi kryteriami pozwany Bank kierował się, ustalając własne kursy w tworzonej przez siebie Tabeli Kursów. Druga strona umowy (Kredytobiorca) nie miała więc możliwości zweryfikowania tego, czy kursy walut zostały ustalone przez Bank zgodnie z zasadami, skoro zasady te nie zostały sformułowane. Kursy te mogły więc zostać ustalone przez Bank dowolnie i bez żadnych ograniczeń. Takie ukształtowanie postanowień umownych

oznaczało zatem, iż wyłącznie jednej stronie umowy przyznano nieograniczone uprawnienie do określenia wysokości kursów waluty, na podstawie których ustalone miało być zarówno saldo kredytu jak i wysokość rat. Prowadziło to z kolei do tego, że na etapie wykonywania umowy, to wyłącznie jedna strona umowy poprzez określenie kursu kupna i kursu sprzedaży walut w Tabeli Kursów dokonywała w sposób nieograniczony i dowolny zmiany wysokości świadczenia drugiej strony (zarówno przy wypłacie kredytu jak i przy spłacie rat kredytu).

Na marginesie dodać należy, iż okoliczność, czy oraz w jakim zakresie pozwany Bank korzystał z możliwości dowolnej modyfikacji stosunku zobowiązaniowego poprzez określenie kwoty świadczenia, czy też stosowany przez niego kurs był kursem rynkowym, nie ma znaczenia, gdyż istotna jest okoliczność, iż w przedmiotowej Umowie Bankowi zapewniono taką możliwość.

Mając powyższe na uwadze, stwierdzić należało, że postanowienia przedmiotowej Umowy – dotyczące określenia mechanizmu indeksacji poprzez przyznanie wyłącznie jednej ze stron umowy możliwości dowolnego i nieograniczonego modyfikowania wysokości świadczenia – są sprzeczne z art. 353¹ k.c., określającym granice swobody umów.

Dodać również należy, iż sama świadomość stron istnienia w Umowie zapisów odsyłających do Tabeli Kursów nie ma znaczenia dla oceny ważności tej Umowy pod kątem zgodności z prawem. Nieważna umowa nie staje się bowiem ważna z tego powodu, że jej strony miały świadomość istnienia zapisów, skutkujących jej nieważnością.

Skoro przedmiotowa Umowa sprzeczna jest z ustawą, tj. z art. 353¹ k.c., to stwierdzić należy, iż wypełniona została dyspozycja art. 58 § 1 k.c. Zgodnie z tym przepisem czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy. W ocenie Sądu, brak jest zaś takich przepisów ustawy, którymi można by zastąpić postanowienia dotyczące indeksacji.

Stosownie zaś do § 3 art. 58 k.c. jeżeli nieważnością jest dotknięta tylko część czynności prawnej, czynność pozostaje w mocy co do pozostałych części, chyba że z okoliczności wynika, iż bez postanowień dotkniętych nieważnością czynność nie zostałaby dokonana.

Mając powyższe na uwadze, ustalić należało, czy przedmiotowa Umowa może pozostać w mocy co do pozostałych postanowień umownych, tj. czy z okoliczności wynika, iż bez postanowień dotkniętych nieważnością Umowa ta i tak zostałaby przez strony zawarta.

W ocenie Sądu, przedmiotowa Umowa nie zostałaby zawarta bez postanowień dotkniętych nieważnością. Z samego stanowiska procesowego strony pozwanej wynika, że nie zgodziłaby się ona na zawarcie umowy o kredyt wypłacony w PLN z zastosowaniem stawki referencyjnej właściwej dla waluty CHF, a więc stawki LIBOR. Ponadto zwrócić należy uwagę na to, że kredyty takie (złotowe z oprocentowaniem LIBOR) – choć nie zostały zakazane przez ustawę – w praktyce nigdy nie były udzielane przez banki.

Wobec tego, że sporna Umowa nie zostałaby zawarta bez kwestionowanych postanowień umownych, dotyczących mechanizmu indeksacji, uznać należało ją za nieważną w całości.

Dodać przy tym należy, iż sprzeczność z ustawą postanowień odsyłających do Tabeli Kursów Banku prowadzi do upadku całego mechanizmu indeksacji dlatego, że bez tego odesłania nie byłoby możliwe ustalenie wysokości świadczeń stron Umowy.

Z uwagi na rozbieżności w doktrynie i orzecznictwie co do zasadności zarzutów dotyczących nieważności umów o kredyt indeksowany do waluty obcej z powodu ich sprzeczności z ustawą, w dalszej kolejności rozważyć należało także podniesione przez powodów zarzuty dotyczące abuzywności postanowień umownych.

Przepis art. 385¹ § 1 k.c. stanowi, że postanowienia umowy zawieranej z konsumentem, które nie zostały z nim indywidualnie uzgodnione, nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Nie dotyczy to jedynie postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Zgodnie z art. 385¹ § 2 k.c., zamieszczona w umowie klauzula abuzywna nie wiąże konsumenta, a strony są związane umową w pozostałym zakresie.

W ocenie Sądu, w niniejszej sprawie zostały spełnione wszystkie w/w przesłanki określone w powołanym przepisie, pozwalające uznać postanowienia łączącej strony Umowy dotyczące mechanizmu indeksacji, za klauzule abuzywne.

Z dowodów zgromadzonych w sprawie jednoznacznie wynika, że pozwany Banku zawarł przedmiotową Umowę w ramach prowadzonej działalności gospodarczej w zakresie czynności bankowych (art. 43¹ k.c.), natomiast powodowie zawarli ją jako konsumenci (art. 22¹ k.c.). Środki pochodzące z kredytu miały zostać przeznaczone – i faktycznie zostały przeznaczone – na zakup lokalu mieszkalnego, służącego zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych powodów. W chwili zawierania przedmiotowej Umowy powód wprawdzie prowadził działalność gospodarczą, jednakże środki pieniężne pochodzące z kredytu nie zostały przeznaczone na tę działalność, która nigdy nie była wykonywana w lokalu mieszkalnym, zakupionym ze środków z kredytu. Przedmiotowa Umowa nie została zawarta w związku z działalnością gospodarczą prowadzoną przez powoda.

W tym miejscu odnieść należy się także do podniesionego przez stronę pozwaną zarzutu dotyczącego wykształcenia i zawodu wykonywanego przez powódkę. Z dowodów zgromadzonych w sprawie wynika, że powódka w chwili zawierania przedmiotowej Umowy ukończyła wyższe studia prawnicze i pracowała w (...), obecnie zaś wykonuje zawód radcy prawnego.

Sąd orzekający w niniejszym składzie podziela pogląd, wyrażony przez Sąd Apelacyjny w Szczecinie w uzasadnieniu wyroku z dnia 19 listopada 2020 roku w sprawie I ACa 265/20, iż dla kwalifikacji strony umowy jako konsumenta decydujące jest jedynie to, czy czynność prawna jest związana bezpośrednio z prowadzoną przez jej stronę działalnością profesjonalną (gospodarczą lub zawodową). Jeśli taki związek nie zachodzi, to strona umowy z przedsiębiorcą korzysta ze szczególnej ochrony prawnej (w świetle regulacji składającej się na szeroko rozumiane prawo konsumenckie, umocowane ustrojowo w art. 76 Konstytucji RP). Dla oceny abuzywności wzorca nie mają zatem znaczenia prawne osobiste przymioty (wiedza, doświadczenie itp.) osoby zawierającej umowę. Obowiązkiem sądu jest dokonywanie oceny zobiektywizowanej odwołującej się do wzorca konsumenta jako osoby rozsądnej, poinformowanej, o przeciętnej wiedzy i doświadczeniu życiowym. To że konsument ad casum posiada wiedzę ekonomiczną, nie może zmieniać kryteriów oceny wzorca umownego.

Mając powyższe na uwadze, stwierdzić należało, iż fakt, że powódka w momencie zawierania Umowy posiadała wykształcenie wyższe prawnicze nie ma żadnego wpływu na ocenę jej statusu jako konsumenta, a co za tym idzie – uprawniona jest ona do korzystania z ochrony przewidzianej w art. 385¹ k.c.

Nie budziło również wątpliwości, że postanowienia przedmiotowej Umowy, dotyczące indeksacji, nie były uzgadniane z powodami indywidualnie przed zawarciem Umowy. Nieuzgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta (art. 385¹ § 3 k.c.). Przy czym należy podkreślić, że wzorce są to klauzule, opracowane przed zawarciem umowy i wprowadzane do stosunku prawnego przez jedną ze stron w ten sposób, że druga strona nie ma wpływu na ich treść. Są one zwykle opracowywane w oderwaniu od konkretnego stosunku umownego i w sposób jednolity określają one treść przyszłych umów, stąd strona która wyraziła zgodę na stosowanie wzorca nie może zmieniać jego treści według swojej woli. Ciężar dowodu, że dane postanowienie umowne zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje (art. 385¹ § 4 k.c.). Natomiast strona pozwana w niniejszej sprawie nie wykazała, aby powodowie mieli jakikolwiek wpływ na

postanowienia umowne dotyczące indeksacji. Samo zaakceptowanie przez powodów kwestionowanych postanowień poprzez podpisanie przedmiotowej Umowy nie oznacza, że postanowienia te zostały z nimi indywidualnie uzgodnione bądź że mieli realny wpływ na ich treść.

Kolejno wskazać należy, iż sporne postanowienia stanowią główny przedmiot umowy (tak m.in. Sąd Najwyższy w wyroku z 11 grudnia 2019 roku w sprawie V CSK 382/18 i w wyroku z 04 kwietnia 2019 roku w sprawie III CSK 159/15 oraz Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w wyroku z 14 marca 2019 roku w sprawie D. C-118/17 i w wyroku z 12 lutego 2014 roku w sprawie K. C.-26/13 oraz Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z 26 sierpnia 2020 roku, w sprawie VI ACa 801/19). W związku z tym ustalić należało, czy sformułowane zostały one w sposób jednoznaczny. W ocenie Sądu, postanowienia te nie spełniają tego kryterium. Na podstawie kwestionowanych postanowień umownych nie było bowiem możliwe precyzyjne określenie kwoty kredytu w CHF oraz kwoty spłaty bez odniesienia do Tabeli Kursów, tworzonej jednostronnie przez Bank. Przy czym – o czym była już mowa wyżej – ani w Umowie ani w Regulaminie nie zostały określone w jednoznaczny i weryfikowalny sposób kryteria, w oparciu o które Bank ustalał kursy walut, w tym nie wskazano żadnych kryteriów co do górnej granicy kursów ustalanych jednostronnie przez Bank.

W powołanym wyżej wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (dalej jako „TSUE”) w sprawie C-26/13 wskazano, że ocena tego, czy warunek umowny został wyrażony prostym i zrozumiałym językiem, powinna uwzględniać wszystkie okoliczności sprawy, w szczególności informacje udzielone konsumentowi przy zawarciu umowy oraz nie powinna ograniczać się do aspektów ściśle formalnych i językowych, a uwzględniać również konsekwencje ekonomiczne zastosowania warunku i jego ewentualny stosunek do pozostałych warunków umownych.

Mając powyższe na uwadze, rozważyć należało także, czy informacje udzielone powodom przez pozwany Bank były wystarczające do podjęcia przez nich świadomej i rozważnej decyzji.

Zgodnie z wyrokiem TSUE z dnia 20 września 2018 roku w sprawie C-51/17 warunki umowy powinny być wyrażone prostym i zrozumiałym językiem, co zobowiązuje instytucje finansowe do dostarczenia kredytobiorcom informacji wystarczających do podjęcia przez nich świadomych i rozważnych decyzji. Wymóg ten oznacza zatem, że warunek dotyczący ryzyka kursowego musi zostać zrozumiany przez konsumenta. Ponadto w wyroku z dnia 10 czerwca 2021 roku w sprawie C-609/16 TSUE potwierdził wyrażane już we wcześniejszych wyrokach stanowisko, że wymogu przejrzystości warunków umownych nie można zawęzić do zrozumiałości tych warunków pod względem formalnym i gramatycznym. Ponieważ ustanowiony przez dyrektywę nr 93/13 system ochrony opiera się na założeniu, że konsument jest stroną słabszą niż przedsiębiorca, między innymi ze względu na stopień poinformowania, ów wymóg wyrażania warunków umownych prostym i zrozumiałym językiem, a więc wymóg przejrzystości ustanowiony w tej dyrektywie, musi podlegać wykładni rozszerzającej (wyrok z dnia 03 marca 2020 roku w sprawie C#125/18).

Wskazać należy, że Sąd Apelacyjny w Warszawie (wyrok z dnia 26 sierpnia 2020 roku, w sprawie VI ACa 801/19), że świadomość ryzyka kursowego to taki stan, w którym kredytobiorca w chwili zawierania umowy kredytu ma wiedzę, jak kształtowałoby się jego zadłużenie oraz koszty obsługi spłaty kredytu w przypadku silnej deprecjacji złotówki względem danej waluty obcej, z której kursem dany kredyt został powiązany, ale w oparciu o treść umowy kredytu, która ma zostać zawarta, a nie przez bliżej niedookreślone symulacje, które mogą być powiązane z jej treścią.

Natomiast z dowodów zgromadzonych w niniejszej sprawie nie wynika, aby strona pozwana sprostą powyższemu obowiązkowi. Nie wynika z nich bowiem, aby pozwany Bank przed zawarciem przedmiotowej Umowy, wykonując ciężący na nim obowiązek informacyjny, przedstawił w rzetelny sposób informację o tym, że mogą wystąpić znaczne wahania kursu waluty indeksacji, co może mieć znaczący wpływ na wysokość raty kredytowej. Nie przedstawiono w szczególności powodom – którzy nie uzyskiwali dochodów w walucie indeksacji – symulacji rat kredytowych przy założeniu znacznego wzrostu kursu CHF. Nie przedstawiono im także – znanych przecież przez Bank – wahań kursu CHF z ostatnich lat przed zawarciem Umowy. Przy czym wskazać należy, iż ciężar dowodu w powyższym zakresie spoczywał na stronie pozwanej, która nie przedstawiła dowodu na wykazanie faktu wywiązania się w sposób rzetelny z obowiązku informacyjnego. Nie można uznać, że powodowie w oparciu o przedstawione im informacje mogli zakładać, że istnieje realne ryzyko gwałtownego i radykalnego wzrostu kursu CHF wobec waluty PLN oraz że uzyskali od Banku

informacje pozwalające im ocenić, jakie konsekwencje ekonomiczne ma dla nich zobowiązania radykalny wzrost kursu waluty indeksacji.

W tym miejscu wskazać należy, iż wprawdzie do odpowiedzi na pozew strona pozwana załączyła dokument zatytułowany „Informacja dla Wnioskodawców ubiegających się o kredyt mieszkaniowy/kredyt konsolidacyjny/pożyczkę hipoteczną indeksowaną kursami waluty obcej”, jednakże dokument ten nie został podpisany przez powodów, a więc nie można było ustalić, że powodowie otrzymali ten dokument. Ponadto nawet jeżeli przyjąć, że powodowie otrzymali ten dokument przy zawarciu Umowy, to stwierdzić należałoby, że przez jego doręczenie powodom – z uwagi na treść tego dokumentu – Bank nie wypełnił w sposób należyty obowiązku informacyjnego. W treści tego dokumentu podano jedynie ogólną informację, że „w przypadku kredytów walutowych Kredytobiorca ponosi ryzyko kursowe”, co oznacza, że zarówno rata kredytu jak i wysokość zobowiązania podlegają ciągłym wahaniom w zależności od aktualnego kursu waluty. Z treści tego dokumentu nie wynika, że istnieje realne ryzyko gwałtownego i radykalnego wzrostu kursu CHF wobec waluty PLN. Informacje, zawarte w tym dokumencie, nie pozwalały na dokonanie oceny, jakie konsekwencje ekonomiczne dla zobowiązania Kredytobiorcy ma radykalny wzrost kursu waluty indeksacji.

Udzielana Kredytobiorcy informacja o ryzyku kursowym powinna być jasna i zrozumiała dla niego. W taki też sposób powinien być mu przedstawiony, a w miarę potrzeby zobrazowany na przykładach (symulacjach, wykresach), mechanizm przeliczeniowy. Zawarta w powyższym formularzu informacja o ryzyku kursowym była bardzo ogólna, niepoparta żadnymi przykładami (wykresami, symulacjami), obrazującymi w jaki sposób zmieniłaby się wysokość raty kredytowej oraz saldo zadłużenia na skutek wzrostu kursu waluty, do której kredyt był indeksowany. Dodać należy, iż gdyby powodom rzeczywiście zostało należycie wyjaśnione znaczenie zmiany kursu waluty i ponoszonego ryzyka, to założyć można, iż nie zdecydowałiby się na kredyt powiązany z kursem waluty obcej w sposób wadliwy w perspektywie jego spłacania przez kilkadziesiąt lat. Gdyby kredytujący Bank zamierzał wystarczająco poinformować kredytobiorcę będącego osobą fizyczną – konsumentem o niebezpieczeństwach wynikających z kredytu powiązanego z kursem waluty obcej, to nie proponowałby w ogóle zawierania takich umów kredytowych, zdając sobie sprawę jako profesjonalista, że umowa taka może zostać łatwo oceniona jako nieuczciwa (tak Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 29 października 2019 roku w sprawie IV CSK 309/18).

Wobec uznania, że kwestionowane postanowienia umowne odnosiły się do świadczenia głównego i nie zostały sformułowane w sposób jednoznaczny, możliwe było przejście do badania kolejnych przesłanek z art. 385¹ k.c.

W ocenie Sądu, kwestionowane postanowienia umowne kształtują prawa i obowiązki powodów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając ich interesy.

Przez rażące naruszenie interesów konsumenta należy rozumieć nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków na jego niekorzyść w określonym stosunku obligacyjnym. Natomiast działanie wbrew dobrym obyczajom (w zakresie kształtowania treści stosunku obligacyjnego) oznacza tworzenie przez partnera konsumenta takich klauzul umownych, które godzą w równowagę kontraktową stron takiego stosunku (tak w wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 22 października 2020 roku, w sprawie I ACa 709/19). Ocena zachowań w świetle dobrych obyczajów następuje najczęściej poprzez odwołanie się do takich wartości jak: szacunek wobec partnera, uczciwość, zaufanie, lojalność, rzetelność i fachowość. Postanowienia umów, które kształtują prawa i obowiązki konsumenta, nie pozwalając na realizację tych wartości, uznawane są za sprzeczne z dobrymi obyczajami. Postanowienie umowne jest sprzeczne z dobrymi obyczajami, gdy można rozsądnie założyć, że kontrahent konsumenta, traktujący go w sposób sprawiedliwy i słuszny i uwzględniający jego prawnie uzasadnione roszczenia, nie mógłby racjonalnie się spodziewać, że konsument zaakceptowałby w ramach negocjacji klauzulę będącą źródłem braku równowagi stron (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 15 stycznia 2016 roku w sprawie I CSK 125/15 i z dnia 04 kwietnia 2019 roku w sprawie III C 159/17).

Sąd orzekający w niniejszym składzie w pełni podziela ugruntowany już w orzecznictwie pogląd, iż niejasny i niepoddający się weryfikacji mechanizm ustalania przez bank kursów waluty, pozostawiający bankowi swobodę,

jest w sposób oczywisty sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumenta, a klauzula, która nie zawiera jednoznacznej treści i przez to pozwala na pełną swobodę decyzyjną przedsiębiorcy w kwestii bardzo istotnej dla konsumenta, dotyczącej kosztów kredytu, jest klauzulą niedozwoloną (tak m.in. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 4 kwietnia 2019 roku, w sprawie III C 159/17). Ponadto niewątpliwie dobre obyczaje narusza także całkowite i nieograniczone obciążenie konsumenta ryzykiem zmiany kursu walut (tak w wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 4 listopada 2020 roku, w sprawie V ACa 300/20).

Zgodnie natomiast z art. 385² k.c. oceny zgodności postanowienia umowy z dobrymi obyczajami dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy, biorąc pod uwagę jej treść, okoliczności zawarcia oraz uwzględniając umowy pozostające w związku z umową obejmującą postanowienie będące przedmiotem oceny.

Dodać należy, iż dla oceny danego postanowienia na podstawie art. 385¹ k.c. nie ma żadnego znaczenia sposób wykonywania umowy przez strony. W okolicznościach niniejszej sprawy nie podlegało zatem badaniu i nie miało znaczenia dla rozstrzygnięcia, czy pozwany Bank korzystał z możliwości, wynikających ze spornych postanowień umownych, a więc czy ustalane przez niego kursy walut w Tabeli Kursów były zawyżone w stosunku do kursów NBP lub kursów ustalanych przez inne banki. Postanowienie jest niedozwolone, jeśli stwarza dla przedsiębiorcy samą możliwość działania w sposób rażąco naruszający interesy konsumenta. Za rażąco sprzeczne z interesem konsumenta uznać należy już samo skonstruowanie mechanizmu ustalania wartości świadczenia jednostronnie przez Bank, ponieważ mechanizm ten narusza równowagę kontraktową, umożliwiając przedsiębiorcy wpływ na kształtowanie obowiązków umownych konsumenta.

Rozważając kwestię abuzywności spornych postanowień umownych, Sąd miał także na uwadze, że postanowienie, zawarte w § 2 ust. 2 Umowy, oraz postanowienie o podobnym brzmieniu jak w § 7 ust. 1 Umowy, były już przedmiotem kontroli przez Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, który w wyroku z dnia 14 grudnia 2010 roku, wydanym w sprawie o sygnaturze akt XVII AmC 426/09, uznał za niedozwolone i zakazał Bankowi (...) S.A. z siedzibą w W. wykorzystywania w obrocie z konsumentami postanowień wzorca umowy o następującej treści:

- „Kredyt jest indeksowany do CHF/USD/EUR, po przeliczeniu wypłaconej kwoty zgodnie z kursem kupna CHF/USD/EUR według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku (...) w dniu uruchomienia kredytu lub transzy.”,

- „W przypadku kredytu indeksowanego kursem waluty obcej kwota raty spłaty obliczona jest według kursu sprzedaży dewiz, obowiązującego w Banku na podstawie obowiązującej w Banku Tabeli Kursów Walut Obcych z dnia spłaty.”.

Na podstawie powyższego prawomocnego wyroku w dniu 15 maja 2012 roku cytowane postanowienia wpisane zostały do rejestru klauzul niedozwolonych, prowadzonego przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, pod pozycjami odpowiednio nr (...) i (...).

W uzasadnieniu w/w wyroku z dnia 14 grudnia 2010 roku Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów argumentował, iż oczywistym jest, że zawierając umowę kredytu indeksowanego w walucie obcej konsument jest świadomy (a przynajmniej powinien być świadomy) ryzyka, jakie się z tym wiąże, a więc ryzyka wynikającego ze zmienności kursów walut obcych. Czym innym jest takie ryzyko, a czym innym ustalanie kursów walut przez zarząd pozwanego. Te dwie kwestie są ze sobą powiązane tylko w takim stopniu, w jakim czynniki rynkowe mają wpływ na kurs waluty w Banku. Natomiast ryzyko to nie ma żadnego wpływu na ryzyko związane z możliwością dowolnego kształtowania przez pozwanego kursu wymiany waluty, w której indeksowany jest kredyt, a to wpływa w sposób oczywisty na sytuację konsumenta. Ponadto Sąd ten wskazał, że brak określenia w umowie sposobu ustalania kursów walutowych na potrzeby przeliczenia salda zadłużenia na walutę obcą oraz przeliczenia na złote kwoty wymaganej do spłat kredytu w rażący sposób narusza interes konsumenta. Skoro umowy kredytu cechują się

długim okresem trwania i ograniczoną możliwością jego wcześniejszej spłaty kredytem z innego banku, to ustalenie prawidłowych zasad określania kursu waluty pozwoliłoby konsumentowi np. samodzielnie wyliczyć kurs waluty obcej.

Sąd orzekający w niniejszym składzie podziela stanowisko, wyrażone przez Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 07 lipca 2021 roku w sprawie I CSKP 222/21 (LEX nr: 3218438), zgodnie z którym w przypadku istnienia prawomocnego wyroku uznającego określone postanowienie wzorca za niedozwolone, w procesie obejmującym incydentalną kontrolę wzorca, toczącym się pomiędzy przedsiębiorcą, który był pozwanym w sprawie o uznanie postanowienia za niedozwolone, a podmiotem, który jako konsument zawarł z nim umowę, sąd nie powinien już oceniać, czy określone postanowienie jest niedozwolone, gdyż kwestia ta została rozstrzygnięta i rozstrzygnięcie w tej mierze ma charakter wiążący (zob. uzasadnienie uchwały siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 20 listopada 2015 roku, III CZP 17/15, OSNC 2016, Nr 4, poz. 40, w którym przyjęto prejudycjalny charakter orzeczenia wydanego w ramach kontroli abstrakcyjnej dla sporów indywidualnych). W wyroku tym Sąd Najwyższy przyjął, że zasada ta ma zastosowanie zarówno do stosunków prawnych powstających po uprawomocnieniu się wyroku wydanego w ramach abstrakcyjnej kontroli wzorców i po wpisaniu postanowienia do rejestru, jak również do stosunków, które powstały wcześniej. W części odnoszącej się do uznania postanowienia wzorca za niedozwolone orzeczenie Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej jako: „SOKiK”) ma charakter deklaracyjny i wywiera skutek *ex tunc*.

Również z powyższych względów uznać należało, iż kwestionowane postanowienia umowne dotyczące klauzul indeksacyjnych – odsyłających do Tabeli Kursów Banku – stanowią postanowienia abuzywne. Przy czym z ostrożności – wobec odmiennego literalnie brzmienia § 7 ust. 1 Umowy od klauzuli wpisanej do rejestru klauzul niedozwolonych – Sąd dokonał powyżej także analizy kwestionowanych postanowień pod kątem zgodności z art. 385¹ k.c.

Kolejno podnieść należy, iż w wyroku z dnia 03 października 2019 roku w sprawie C-260/18 TSUE wskazał, że po stwierdzeniu nieuczciwego charakteru niektórych warunków umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej i oprocentowanego według stopy procentowej bezpośrednio powiązanej ze stopą międzybankową danej waluty, sąd może przyjąć zgodnie z prawem krajowym, że ta umowa nie może nadal obowiązywać bez takich warunków z tego powodu, że ich usunięcie spowodowałoby zmianę charakteru głównego przedmiotu umowy. Natomiast w wyroku z dnia 29 kwietnia 2021 roku w sprawie C-19/20 TSUE wskazał, że skutki stwierdzenia przez sąd istnienia nieuczciwego warunku w umowie, zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem, podlegają przepisom prawa krajowego, przy czym kwestia utrzymania się w mocy takiej umowy powinna być oceniana z urzędu przez sąd krajowy zgodnie z obiektywnym podejściem na podstawie tych przepisów.

W ocenie Sądu, w niniejszej sprawie nie ma możliwości zastąpienia abuzywnych postanowień, dotyczących mechanizmu indeksacji, odsyłającego do Tabeli Kursów Walut Obcych, przepisami o charakterze dyspozytywnym.

Wobec powyższego, ustalić należało, czy w tych konkretnych okolicznościach po wyeliminowaniu z Umowy postanowień uznanych za abuzywne i niezastąpieniu ich innymi postanowieniami, Umowa ta może nadal obowiązywać.

W pierwszej kolejności powtórzyć należy, iż opisywana wyżej klauzula indeksacyjna stanowi element określający główne świadczenie stron umowy kredytu indeksowanego. Wobec tego, stwierdzić należy, iż usunięcie postanowienia określającego główne świadczenia stron, prowadzi do tego, że pomiędzy stronami brak jest zgody na zawarcie umowy. To prowadzi zaś do wniosku, że na skutek stwierdzenia abuzywności wskazanych postanowień umownych, umowę należy uznać za nieważną.

Kolejno wskazać należy, iż wyeliminowanie z umowy o kredyt indeksowany do waluty obcej postanowień dotyczących indeksacji prowadzi nie tylko do zniesienia mechanizmu indeksacji oraz różnic kursów walutowych, ale również pośrednio do zamknięcia ryzyka kursowego, które jest bezpośrednio związane z indeksacją. Usunięcie tych postanowień z umowy powoduje, że umowa ta nie może nadal obowiązywać bez tych warunków z tego powodu, że ich usunięcie spowodowałoby zmianę charakteru głównego przedmiotu umowy (por. powołany już wyżej wyrok w sprawie C-260/18).

Po wyeliminowaniu z umowy o kredyt indeksowany do waluty obcej postanowień dotyczących indeksacji – a więc postanowień wyznaczających naturę tego stosunku zobowiązaniowego – umowę należałoby uznać za nieważną także na podstawie art. 353¹ k.c. jako sprzeczną z naturą zobowiązania. Wyeliminowanie z umowy o kredyt indeksowany do waluty obcej postanowień dotyczących indeksacji doprowadziłoby bowiem do takiego zniekształcenia tego stosunku zobowiązaniowego, że nie odpowiadałby on już jego naturze, której istotą jest wprowadzenie postanowień dotyczących indeksacji, pozwalających na ustalenie salda zadłużenia w walucie obcej a następnie zastosowanie do tak ustalonego salda zadłużenia oprocentowania ustalonego według stawki LIBOR.

Reasumując – niezależnie od tego, czy przedmiotową Umowę uznać za nieważną na skutek sprzeczności postanowień dotyczących mechanizmu indeksacji z art. 353¹ k.c. czy też uznać ją za nieważną z powodu stwierdzenia abuzywności tych postanowień (prowadzącej w konsekwencji do nieważności Umowy), rozstrzygnięcie co do żądań powodów byłoby identyczne.

W tym miejscu wskazać należy, iż żądania powodów, zgłoszone jako główne i jako ewentualne oparte zostały na różnych podstawach prawnych – pierwsze w oparciu o zarzut abuzywności postanowień umownych a drugi – w oparciu o zarzut nieważności umowy. Podkreślenia wymaga przy tym, iż zarówno nieważność umowy jak i abuzywność jej postanowień Sąd bierze pod uwagę z urzędu. Z tym, że w pierwszej kolejności Sąd ustala, czy umowa jest ważna, gdyż w razie ustalenia nieważności umowy nie ma potrzeby badania abuzywności jej postanowień.

Sąd orzekający w niniejszej sprawie w pełni podziela stanowisko, wyrażone przez Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 13 stycznia 2011 roku w sprawie III CZP 119/10, zgodnie z którym postanowienie wzorca umowy, sprzeczne z bezwzględnie obowiązującym przepisem ustawy, nie może być uznane za niedozwolone postanowienie umowne (art. 385¹ § 1 k.c.). W uchwale tej Sąd Najwyższy wskazał, że postanowienie wzorca umownego sprzeczne z ustawą jest nieważne, a art. 385¹ k.c. nie może być traktowany jako przepis, który przewiduje inny skutek w rozumieniu art. 58 § 1 in fine k.c., w szczególności ten, że na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy. Odmienna interpretacja oznaczałaby, że w wypadku abstrakcyjnej kontroli wzorca umownego postanowienie sprzeczne z ustawą mogłoby być jedynie uznane za niedozwolone, natomiast w razie zamieszczenia takiego postanowienia w konkretnej umowie byłoby ono nieważne (art. 58 § 1 i 3 k.c.). W wyroku z dnia 21 listopada 2012 roku w sprawie VI ACa 824/12 Sąd Apelacyjny w Warszawie również wskazał, że gdy kontrolowana klauzula umowy lub wzorca była nie tylko abuzywna, lecz dodatkowo sprzeczna z ustawą, wówczas pierwszeństwo będzie miała sankcja nieważności z art. 58 § 3 k.c. Nieważność eliminuje z obrotu tę część czynności prawnej, która jest nią dotknięta, ale § 3 art. 58 przewiduje sankcję nieważności całej czynności, gdy okoliczności wskazują, że bez postanowień dotkniętych nieważnością czynność nie zostałaby dokonana. Artykuł 385¹ § 1 k.c. stanowi, że nie wiążą stron jedynie postanowienia kształtujące prawa i obowiązki konsumenta w sposób rażąco naruszający jego interesy, a więc nie przewiduje nieważności całej umowy. Nie ma zatem potrzeby wszczynania postępowania o uznanie postanowienia wzorca umowy za niedozwolone, skoro od początku jest ono nieważne, gdy nieważność eliminuje go z obrotu.

Mając zatem na uwadze, iż dalej idące żądania powodów zostały zgłoszone jako ewentualne oraz podstawy prawne żądania głównego i ewentualnego – a więc oparcie tych żądań na zarzucie abuzywności postanowień umownych oraz na zarzucie nieważności umowy – wzajemnie się wykluczały, Sąd oddalił żądanie główne powodów o ustalenie, że postanowienia § 2 ust. 2 w zw. z § 7 ust. 1 Umowy w zw. z 8 ust. 3 w zw. z § 10 ust. 4 w zw. z § 10 ust. 5 w zw. z § 11 ust. 4 w zw. z § 11 ust. 11 w zw. z § 12 ust. 3 w zw. z § 13 ust. 4 w zw. z § 9 ust. 4 Regulaminu nie wiążą powodów wobec ich bezskuteczności oraz związane z nim żądanie zapłaty, orzekając jak w pkt I sentencji wyroku. Natomiast Sąd uwzględnił dalej idące żądanie ewentualne o ustalenie nieistnienia stosunku prawnego wynikającego z Umowy o kredyt wobec jej nieważności oraz związane z nim żądanie pieniężne.

W ocenie Sądu, nie były trafne zarzuty strony pozwanej jakoby powodowie nie mieli interesu prawnego w żądaniu ustalenia nieistnienia stosunku prawnego, wynikającego z przedmiotowej Umowy.

Zgodnie z art. 189 k.p.c. powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny. Przepis art. 189 k.p.c. ma charakter przepisu materialnoprawnego, gdyż stanowi podstawę prawną powództw o ustalenie stosunku prawnego oraz o ustalenie prawa, i to zarówno ustalenie pozytywne, jak i negatywne. Przedmiotem ustalenia w drodze powództwa przewidzianego w art. 189 k.p.c. mogą być prawa i stosunki prawne, dla ustalenia których właściwa jest droga procesu cywilnego (np. ustalenie nieważności umowy, ugody sądowej, testamentu). Przesłanką merytoryczną powództwa o ustalenie jest interes prawny, rozumiany jako potrzeba ochrony sfery prawnej powoda, którą może uzyskać przez samo ustalenie stosunku prawnego lub prawa (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 2011 roku, II CSK 568/10, Lex nr 932343).

Interes prawny istnieje wówczas, gdy zachodzi niepewność stosunku prawnego lub prawa, wynikająca z obecnego lub przewidywanego ich naruszenia lub kwestionowania. Interes prawny zachodzi zatem nie tylko wtedy, gdy dotyczy obecnych stosunków prawnych i praw, ale dotyczy także przyszłych lub prawdopodobnych stosunków prawnych. Może on wynikać zarówno z bezpośredniego zagrożenia prawa powoda, jak i z konieczności zapobieżenia temu zagrożeniu. Powództwo oparte na art. 189 k.p.c. musi być zatem celowe, bo ma spełniać realną funkcję prawną. Ocena istnienia interesu prawnego musi uwzględniać to, czy wynik postępowania doprowadzi do usunięcia niejasności i wątpliwości co do danego stosunku prawnego i czy definitywnie zakończy spór na wszystkich płaszczyznach tego stosunku lub mu zapobiegnie, a więc czy sytuacja powoda zostanie jednoznacznie określona. Interes prawny wyrażający się w osiągnięciu konkretnych skutków prawnych w zakresie usunięcia niepewności sytuacji prawnej powoda musi być analizowany przy uwzględnieniu, czy w razie wyroku negatywnego może on osiągnąć tożsamy skutek w zakresie ochrony swej sfery prawnej w innej drodze, za pomocą wniesienia powództwa na innej podstawie prawnej. Obiektywny charakter interesu prawnego nie może być wyabstrahowany od okoliczności sprawy, bo podstawą niepewności co do stanu prawnego są konkretne okoliczności faktyczne, które miały wpływ na ukształtowanie stosunku prawnego lub prawa i które stanowią przyczynę sporu, niejednokrotnie na różnych płaszczyznach prawnych. Interes prawny musi być wykazany przez konkretny podmiot w jego konkretnej sytuacji prawnej, a obiektywne są jedynie kryteria stanowiące podstawę oceny istnienia interesu prawnego, takie same dla wszystkich podmiotów uczestniczących w obrocie prawnym. Brak interesu zachodzi wtedy, gdy sfera prawna powoda nie została naruszona lub zagrożona, bo jego prawo już zostało naruszone albo powstały określone roszczenia i może osiągnąć pełniejszą ochronę swych praw, bo może dochodzić zobowiązania pozwanego do określonego zachowania - świadczenia lub wykorzystać inne środki ochrony prawnej prowadzące do takiego samego rezultatu. Zasada ta nie ma charakteru bezwzględnego, bo powód nie traci interesu, jeżeli ochrona jego sfery prawnej wymaga wykazania, że stosunek prawny ma inną treść, w szczególności, gdy umowa jest zawarta na długi czas, a wyrok w sprawie o świadczenie za wcześniejszy okres (roszczenia dodatkowe zgłoszone przez powoda) nie usunie niepewności w zakresie wszystkich skutków prawnych mogących wynikać z tego stosunku w przyszłości (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 25 października 2018 roku, I ACa 623/17, Lex nr 2583325).

Powodowie mają zatem interes prawny w żądaniu ustalenia w rozumieniu art. 189 k.p.c., gdyż samo powództwo o zapłatę nie rozstrzygnęłoby w sposób definitywny istniejącego pomiędzy stronami sporu co do związania ich przedmiotową Umową. Rozstrzygnięcie żądania o zapłatę zakończy bowiem jedynie spór co do zwrotu kwot, które już zostały zapłacone na podstawie tej Umowy, nie rozstrzygnie zaś co do zasadności lub niezasadności żądań Banku co do niezapłaconych jeszcze rat kredytu. Jedynie zatem ustalenie, czy strony są związane przedmiotową Umową, w pełny sposób zabezpieczy interes powodów. Rozstrzygnie kwestię podstawową, tj. czy powodów wiąże z pozwanym Bankiem (...) o kredyt hipoteczny, czy nie. Usunie zatem niepewność co do tego, czy powodowie nadal są zobowiązani wobec pozwanego Banku do dokonywania spłaty rat kredytu na podstawie tej Umowy. Zapobiegnie więc dalszemu sporowi o roszczenia Banku wynikające z tej Umowy. W ocenie Sądu, ustalenie nieistnienia stosunku prawnego, wynikającego z przedmiotowej Umowy, orzeczeniem Sądu stanowić będzie także podstawę dokonania wzajemnych rozliczeń pomiędzy stronami.

Zważywszy na powyższe, Sąd ustalił, że nie istnieje pomiędzy stronami postępowania stosunek prawny, wynikający z Umowy o (...) z dnia 23 lutego 2005 roku, wobec jej nieważności (pkt III sentencji wyroku).

Wobec ustalenia, że stosunek prawny wynikający z przedmiotowej Umowy nie istnieje, strony powinny zwrócić sobie kwoty świadczone na podstawie tejże Umowy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 lutego 2021 roku, w sprawie III CZP 11/20 oraz uchwała 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 07 maja 2021 roku w sprawie III CZP 6/21).

Co do zasady uzasadnione było zatem żądanie ewentualne powodów zasądzenia od strony pozwanej kwoty stanowiącej sumę wpłat dokonanych przez nich w okresie od 25 marca 2005 roku do dnia 27 stycznia 2020 roku wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie.

Podstawę prawną powyższego żądania powodów stanowiły przepisy art. 405 k.c. i art. 410 § 1 i § 2 k.c. Zgodnie z art. 405 k.c., kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości. Stosownie do art. 410 § 1 k.c. przepisy artykułów poprzedzających stosuje się w szczególności do świadczenia nienależnego. Przepis art. 410 § 2 k.c. stanowi zaś, że świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia.

Z dowodów zgromadzonych w sprawie, w szczególności z zaświadczenia Banku, które załączone zostało do pozwu i nie było kwestionowane przez stronę pozwaną wynika, że w okresie od dnia zawarcia Umowy do dnia 31 stycznia 2020 roku E. P. i B. P. wpłacili Bankowi łącznie:

- kwotę 431 111,48 zł z tytułu rat kapitałowo – odsetkowych,
- kwotę 27 016,88 zł z tytułu składek na (...),
- kwotę 11 647,56 zł z tytułu składek na (...),
- kwotę 3 357 zł tytułu ubezpieczenia pomostowego,
- kwotę 12 138 zł z tytułu ubezpieczenia nieruchomości.

Suma powyższych kwota daje 485 270,92 zł, a więc kwotę wyższą niż żądana przez powodów w związku z ustaleniem nieważności Umowy. Natomiast powodowie wskazali, że suma ich spłat z tytułu rat kredytu w okresie od 25 marca 2005 roku do 27 stycznia 2020 roku wynosiła 422 760,45 zł i zasądzenia takiej kwoty z tytułu spłat rat kredytu domagali się od strony pozwanej (a więc niższej niż wynikająca z zaświadczenia Banku). Podali, że pozostałe kwoty to wynikające z zaświadczenia Banku sumy składek ubezpieczeniowych. Zsumowanie kwoty, wskazanej przez powodów jako suma spłat rat kredytowych, z pozostałymi kwotami, wynikającymi z zaświadczenia Banku, tj. ze składkami na ubezpieczenia (27 016,88 zł, 11 647,56 zł, 3 357 zł i 12 138 zł) daje kwotę podaną w pozwie, a więc 476 919,89 zł.

Mając na uwadze, iż Sąd nie mógł orzekać ponad żądanie, Sąd zasądził kwotę żadaną jako roszczenie ewentualne, tj. 476 919,89 zł, od strony pozwanej na rzecz powodów do ich majątku wspólnego – ponieważ zarówno w chwili zawierania Umowy jak i w chwili dokonywania spłat kredytu byli oni małżeństwem oraz istniał między nimi ustrój wspólności majątkowej.

O odsetkach ustawowych za opóźnienie Sąd orzekł na podstawie art. 481 § 1 k.c., zgodnie z którym jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. W niniejszej sprawie powodowie przed wniesieniem pozwu nie wezwali strony pozwanej do zapłaty ani nie skierowali do niej reklamacji. Wobec tego, uznać należało, iż pozew w niniejszej sprawie stanowił wezwanie do zapłaty. Odpis pozwu został doręczony stronie pozwanej w dniu 05 maja 2021 roku (k 162). Mając na uwadze, iż stosownie do treści art. 455 k.c. świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie, Sąd uznał, iż tygodniowy termin był wystarczający, aby strona pozwana zapoznała się z żądaniem powodów i w razie uznania go za zasadne w tym terminie spełniła ich roszczenie. Od ósmego dnia po doręczeniu odpisu pozwu strona pozwana pozostaje zatem w

opóźnieniu ze spełnieniem świadczenia. Mając to na uwadze, Sąd zasądził odsetki ustawowe za opóźnienie od kwoty wskazanej w pkt II sentencji wyroku od dnia 13 maja 2021 roku do dnia zapłaty, zaś w pozostałym zakresie oddalił żądanie odsetkowe, orzekając jak w pkt IV sentencji wyroku.

Na zakończenie wskazać należy, iż Sąd nie podzielił zarzutu strony pozwanej dotyczącego przedawnienia roszczeń powodów. Odnośnie żądania ustalenia, wskazać należy, iż zgodnie m.in. z wyrokiem TSUE z dnia 10 czerwca 2021 roku w połączonych sprawach C-776/19 do C-782/19 nie ulega przedawnieniu roszczenie konsumenta o stwierdzenie nieuczciwego charakteru warunku znajdującego się w umowie, zawartej między przedsiębiorcą a tym konsumentem. Ponadto wskazać należy, iż przedawnieniu nie ulegają roszczenia niepieniężne o ustalenie, oparte na art. 189 k.p.c. Odnośnie zaś roszczenia powodów o zapłatę, wskazać należy, iż nie można uznać go za świadczenie okresowe, a więc nie jest przewidziany dla niego 3 – letni termin przedawnienia. Co do kwestii początku biegu terminu przedawnienia, to – mając na uwadze m.in. wyrok TSUE z dnia 22 kwietnia 2021 roku w sprawie C-485/19 – uznać należało, iż termin przedawnienia roszczenia powodów o zwrot kwot wpłaconych na podstawie umowy, która zawiera abuzywne postanowienia, czego konsekwencją jest upadek umowy, a więc o zwrot świadczenia nienależnego, zaczął biec dla nich nie od chwili dokonania poszczególnych wpłat, lecz od chwili, kiedy powodowie uświadomili sobie istnienie w Umowie nieuczciwych postanowień umownych. W niniejszej sprawie powodowie przed wniesieniem pozwu nie składali stronie pozwanej reklamacji ani nie wzywali jej do zapłaty. W ocenie Sądu, za wiarygodne uznać należało zatem ich zeznania w zakresie dotyczącym chwili, kiedy uświadomili sobie, że przedmiotowa Umowa może zawierać nieuczciwe postanowienia umowne. Powodowie zeznali, że uświadomili to sobie pod koniec 2019 roku, kiedy w mediach dyskutowano o wyroku TSUE z dnia 03 października 2019 roku w sprawie państwa D., dotyczącej kredytu indeksowanego do CHF, wtedy udali się po poradę prawną do adwokata (k. 535v). Uznać należało zatem, że od tej chwili powodom zaczął biec termin przedawnienia roszczeń. Skoro zatem pozew w niniejszej sprawie został wniesiony w marcu 2021 roku, to stwierdzić należało, iż roszczenia powodów o zwrot kwot, wpłaconych przez nich stronie pozwanej, nie przedawniły się.

O kosztach postępowania (pkt V sentencji wyroku) Sąd orzekł na podstawie art. 100 zd. 2 k.p.c., obciążając nimi w całości stronę pozwaną, uznając, że powodowie ulegli tylko w nieznaczej części swego żądania (co do części żądania odsetkowego). Na zasądzoną od strony pozwanej na rzecz powodów do ich majątku wspólnego kwotę 11 834 zł składały się: opłata sądowa od pozwu w wysokość 1 000 zł, wynagrodzenie pełnomocnika procesowego powodów, będącego adwokatem, w wysokości 10 800 zł (zgodnie z § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie z dnia 22 października 2015 roku, Dz.U. z 2015 roku, poz. 1800) oraz opłaty skarbowe od pełnomocnictw w łącznej wysokości 34 zł. Na podstawie art. 98 § 1¹ k.p.c. od zasądzonych kosztów procesu Sąd zasądził również odsetki ustawowe za opóźnienie, liczone od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.

Mając powyższe na uwadze, Sąd orzekł jak w sentencji wyroku.

ZARZĄDZENIE

(...)

(...)